

ZAVOD ZA KONTROLU ŠUMSKOG SJEMENA U SRH
RIJEKA

UREĐIVANJE JEDNODOBNIH SASTOJINA ŠUMSKIH
SJEMENSKIH BAZA CRNOG, OBIČNOG, BRUCIJSKOG,
ALEPSKOG BORA I AMERIČKOG BOROVCIA PRIMJENOM
NEPOSREDNE I POSREDNE SELEKCIJE I MELIORATIVNO
SANITARNIH MJERA

RUPERT Ing PAVLE

POSLOVNO UDRUŽENJE ŠUMSKO-PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

ZAGREB

1966.

SADRŽAJ

	Str.
Uvod	5
Razmatranje problematike	6
Pokusne plohe	8
Ocjena i klasifikacija fenotipskih karakteristika	10
Metoda rada	10
Rezultati i diskusija	18
A. Crni bor (<i>Pinus nigricans</i> Host.)	18
B. Američki borovac (<i>Pinus strobus</i> L.)	34
C. Obični bor (<i>Pinus silvestris</i> L.)	47
D. Brucijski bor (<i>Pinus brutia</i> Ten.) i alepski bor (<i>Pinus halepensis</i> Mill.)	57
Zaključci	72
Praktična uputstva	74
Literatura	82

UVOD

U okviru dugoročnog programa za intenziviranje proizvodnje drvene mase u našim šumama, predviđeni su obimni radovi na unošenju četinjača u šume listača (introdukcija), kao i melioracija degradiranih tipova šuma i šumskog tla. Za realizaciju ovog zadatka, od prvorazrednog značaja su naše glavne vrste autohtonih i alohtonih borova kao: obični bor i američki borovac za kiselu i podzolna, a crni, brucijski i alepski bor za topla, bazična staništa. Da bi se za operativu osigurala potrebne količine kvalitetnog sjemena, izdvojen je na području S. R. Hrvatske, veći broj najboljih normalnih sastojina crnog, običnog, brucijskog, alepskog bora i američkog borovca, koje su predložene za sjemenske baze. Da se ove izdvojene i predložene baze osposobe za proizvodnju što kvalitetnijeg sjemena, treba ih urediti.

Problematika uređenja sjemenskih baza nije jednostavna, naprotiv, ona je složene naravi, i to zbog specifičnosti morfoloških, bioloških, tehnoloških i ostalih karakteristika pojedinih vrsta.

U zemljama sa naprednim šumskim gospodarstvom problemu osnivanja i uređivanja sjemenskih baza posvećuje se velika pažnja. Tako na primjer, u zemljama Sjeverne Evrope ne odabiraju se samo normalna i plus stabla za dobivanje kvalitetnog sjemena, već i plus sastojine. Najbolji pretstavnici fenotipske plus varijante provjeravaju se i izdvajaju kao elitna stabla i osnovni su materijal za daljnje oplemenjivanje vrsta i osnivanje sjemenskih plantaža. I u drugim zemljama takođe se problemima proizvodnje kvalitetnog sjemena, selekcije i oplemenjivanja šumskog drveća posvećuje velika pažnja, o čemu svjedoči obimna literatura iz ove šumarske discipline. Zahvaljujući ovim radovima i razvoju šumarske genetike, razjašnjena su mnoga pitanja u pogledu određivanja kvalitete stabala nekih vrsta (smreka, obični bor) prema njihovim fenotipskim karakteristikama, kao na primjer: normalna duljina debla, krošnja, insercija grana, optimalni broj grana u pršljenu i sl. Ali još uvijek neka od ovih pitanja ostala su nerazjašnjena do kraja, kao na primjer: određenije granice karakteristika (negativne, normalne, pozitivne) kvalitete za pravnost rasta, širine krošnje, debljine grana, duljine čistog i apsolutno čistog debla i sl. Za neke vrste, kao na primjer: crni bor, brucijski bor, alepski bor i dr., nemamo podataka da su u tom pogledu uopće ili djelomično obrađivani.

Koliko je nama poznato, problemima izdvajanja sjemenskih baza, selekcije i procjene kvalitete fenotipskih karakteristika stabala bavilo se kod nas više autora (5, 7, 8, 10, 11). Tim radovima zacrtane su osnovne smjernice za procjenu, izdvajanje i uređenje sjemenskih objekata. Ostaje, da se ovi pro-